KANSALAISALOITE:

UHANALAISTEN LAJIEN METSÄSTÄMINEN KIELLETTÄVÄ METSÄSTYSLAISSA

Suomen riistakeskuksen lausunto aloitteeseen

Marko Svensberg
erikoissuunnittelija

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

KANSALAISALOITTEEN HUOLI ON TÄRKEÄ

- Kyse suomalaisten riistalajien elinvoimaisuudesta ja runsaudesta.

- Riistahallintoa huolettaa erityisesti taantuvat vesilinnut - töitä tehty tilanteen parantamiseksi pitkään. Esimerkiksi:

  – Riistataloudellinen kosteikkostrategia
  – Kotiseutukosteikko Life+
  – Taantuvien vesilintujen hoidon toimenpideohjelma
  – Taigametsähanhen kansainvälinen hoitosuunnitelma
  – Helmi vieraspetopyynti lintuvesillä
  – SOTKA kosteikkohankkeet

KANSALAISALOITE
METSÄSTYSLAKIIN SÄÄDÖS, SUOMESSA, EUROOPASSA TAI MAAILMANLAAJUISESTI UHANALAISEKSI MÄÄRITELTY LAJI AINA RAUHOITUKSEEN

- **Suomen riistakeskus ei voi hyväksyä esitettyä säädöstä**
  - Suomessa metsästys perustuu ekologiseen kestävyyteen ja päätöksenteon perusta on avoin ja tutkimuslaitosten analysoima riistatieto
  - Metsästyslaissa on nykyaikaiset mekanismit metsästyssäätelyyn:

- ML 38 §:n mukaisella menettelyllä voidaan:
  - Kieltää metsästys tai asettaa rajoitus, joka koskee:
    - metsästysaikaa ja -aluetta
    - metsästäjäkohtaista saalismäärää
    - pyyntimenetelmiä tai –välineitä
    - saaliseläinten sukupuolta

TIEDONKERUUSTA KANTA-ARVIOKSI JA METSÄSTYSAJOIKSI KAHDESSA VIIKOSSA!

PÄÄOSALTAAN AINEISTO KERTYY METSÄSTÄJIEN VAPAAEHTOISTYÖNÄ

Suomessa on noin **1 000 riistakolmiota** ja **yli 400 peltoriistakolmiota**

Valtakunnallisesti noin **15 000 km laskentalinjaa**

Avustajien joukko noin **15 000 henkilöä**

Vapaaehtoistyön määrä **50 htv/vuosi!**

Aikasarja vuodesta **1989**

SUOMEN RIISTAKESKUS FINLANDS VILTCENTRAL

RIISTATIEDON KÄYTTÖ

- Aloite haastaa nykyisen riistatiedon ja tutkimuksen tekemien kanta-arvioiden käytön metsästyksen säätelyn perustana.
  - Metsästystä voidaan säädellä vuosittain

- Uhanalaisuusarvioinnit tehdään 10 vuoden välein
  - vaarana on laskentainnon romahtaminen, mikäli riistatietoa käytettäisiin vain uhanalaisuustarkasteluissa

PUNAISEN LISTAN LAJIT ERI LUOKITUKSISSA – ALOITTEEN MUKAAN RAUHOITETTAVAT

	Suomi	HELCOM	Euroopan Unioni	Eurooppa	Maailma
Laji	**Suomen punainen kirja 2019**	**HELCOM Red List**	**EU Red List Birds 2020**	**IUCN/Birdlife European Red List of Birds 2021**	**IUCN Global Red List**
teeri: ML 38 § rajoituksia	LC		**VU**	LC	LC
riekko: ML 38 § rajoituksia	**VU**		LC	LC	LC
taigametsähanhi: ML 38 § rajoituksia **tundrametsähanhi: ML 38 § rajoituksia**	**VU** **EN**	**EN**	**VU**		
pyy: ML 38 § rajoituksia	**VU**		**VU**	LC	LC
peltopyy: Metsästysasetuksella rajoitettu	NT		**VU**	LC	LC
harmaalokki	**VU**		**VU**	LC	LC
haapana	**VU**		**VU**	LC	LC
tukkasotka	**EN**	**NT**	**VU**	NT	LC
merilokki	**VU**		NT	LC	LC
tukkakoskelo: ML 38 § rauhoitettu	NT	**VU**	NT	NT	LC
alli: ML 38 § rajoituksia	NT	**EN**	NT	LC	**VU**
haahka: ML 38 § rajoituksia	**EN**	**VU**	**VU**	**EN**	NT
itämerennorppa: Kiintiömetsästys	NT	**VU**	0	LC	LC
jouhisorsa	**VU**		**EN**	**VU**	LC
villikani			0	NT	**EN**
metsäpeura/poro (laji): Luvanvarainen	NT		0	LC	**VU**
heinätavi	**VU**		**VU**	LC	LC
nokikana	**EN**		LC	NT	LC
hilleri	**VU**		0	LC	LC
punasotka: ML 38 § rauhoitettu	**CR**		**VU**	**VU**	**VU**

ALOITTEEN TOTEUTUESSA RAUHOITUKSEEN MENISI HETI

18 lintulajia ja 6 nisäkäslajia

Kanalinnuista rauhoitettaisiin paikkalintuna esiintyvät teeri, riekko, pyy ja peltopyy.

Vesilinnuista rauhoitettaisiin metsähanhi, haapana, alli, tukkasotka, tukkakoskelo, jouhisorsa, haahka, punasotka, heinätavi ja nokikana.

Rauhoittamattomista linnuista harmaalokki ja merilokki .

Nisäkkäistä villikani, itämeren norppa, hilleri, metsäpeura, ahma ja susi.

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

ALOITE TARKOITTAISI PITKÄAIKAISIA RAUHOITUKSIA

- **Pääsääntöisesti 10 vuoden rauhoitus**
- **EU:ssa vaarantuneeksi luokiteltu teeri pitäisi rauhoittaa, vaikka laji on Suomessa elinvoimainen ja kanta on monella alueella kasvussa**

- **Teeren rauhoitus todennäköisesti pysyvä, koska Keski-Euroopassa elpyminen on epätodennäköistä**
- **Runsaslukuisten paikkalintujen, kuten pyyn ja teeren, rauhoituksella Suomessa ei voida auttaa Keski-Euroopan lintukantojen tilaa.**

TEERI EU –alueella uhanalainen - päätyisi rauhoitettavaksi

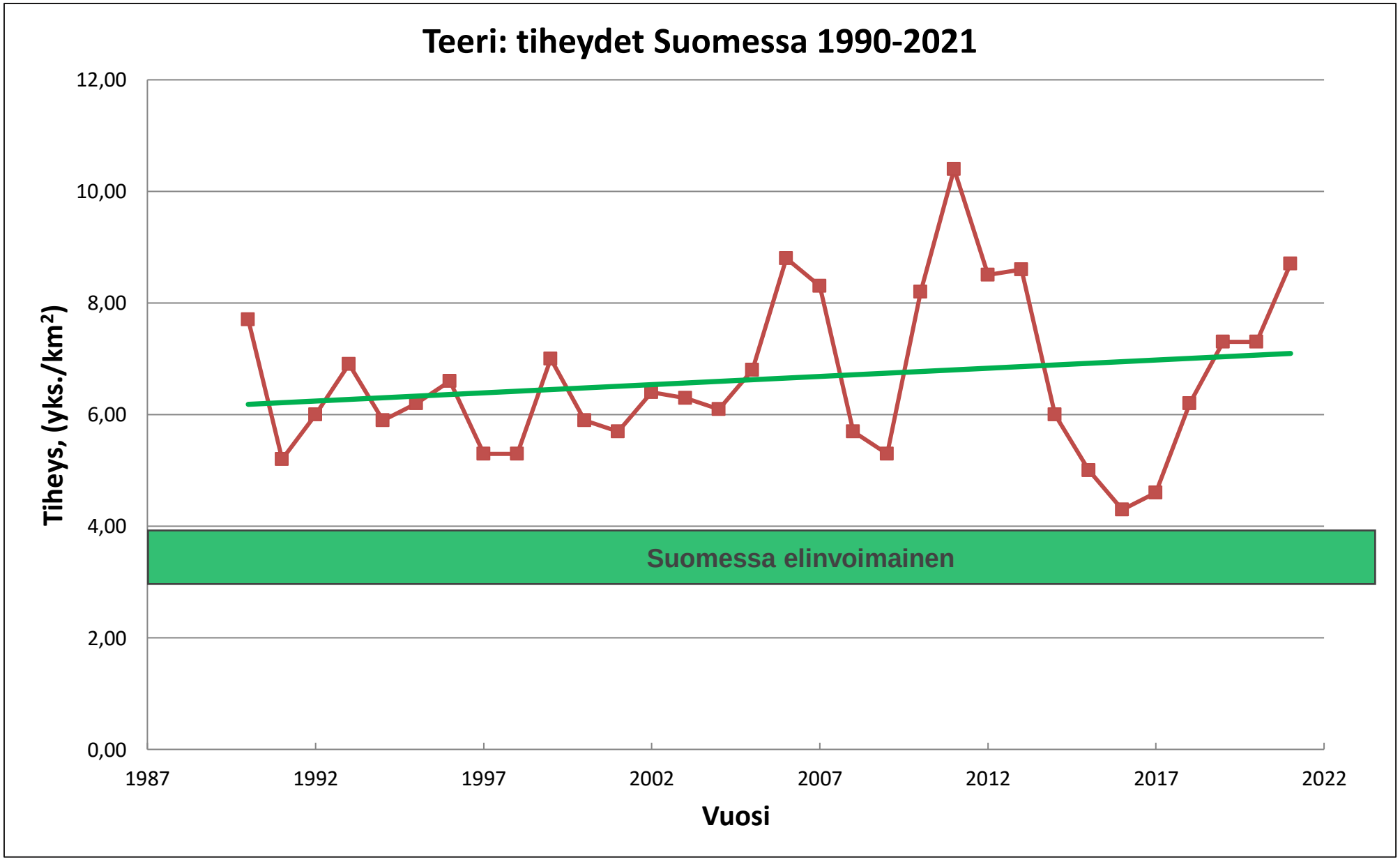

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

PYY Suomessa ja Euroopassa uhanalainen

- Metsästyssäätely toimii
  - Pitkäaikaiskehitys
  - Lintutiheys
  - Kokonaisarvio muista tekijöistä

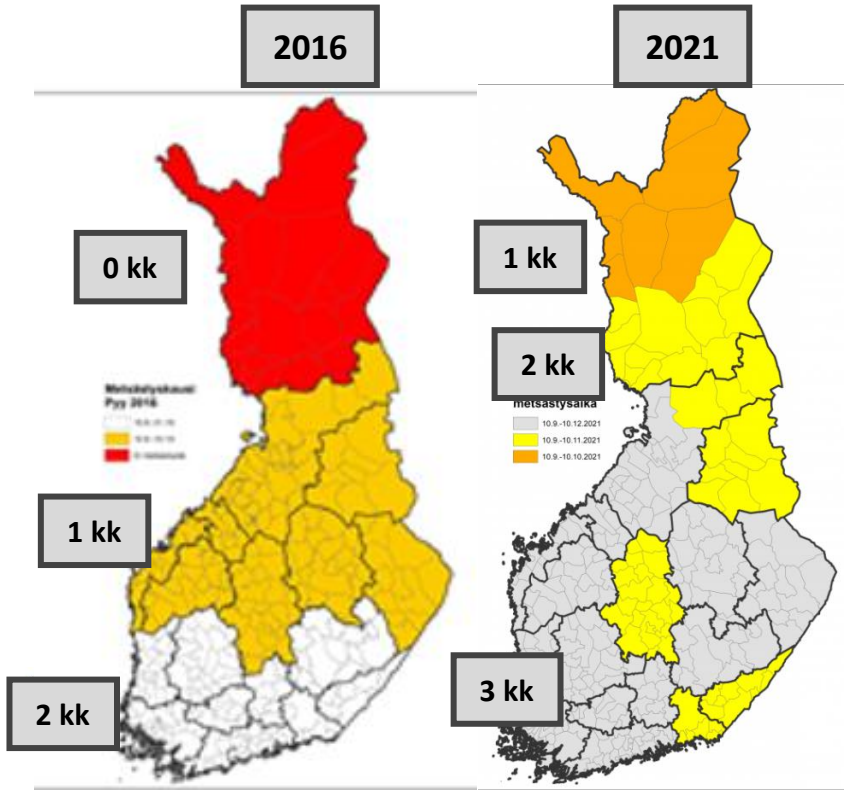

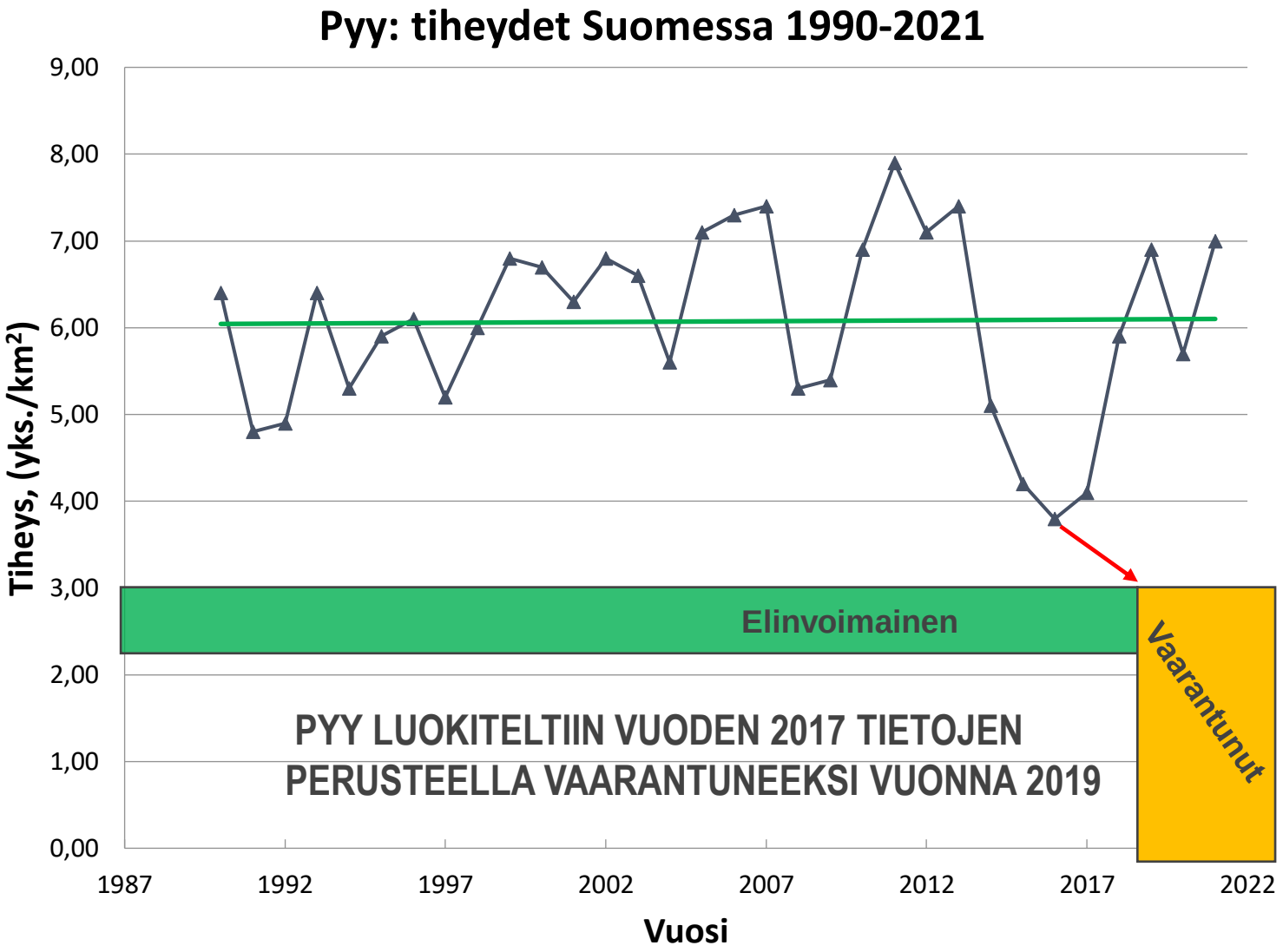

KANSALAISALOITE LOPETTAISI METSÄKANALINTUJEN METSÄSTYKSEN

TEEREN, PYYN JA RIEKON OSALTA

Vaikutukset olisivat suuret suomalaiseen metsästykseen ja aluetalouteen, sillä pohjoisen erämaat ovat suosittuja metsästysalueita.

Suuri joukko ihmisiä asuu pohjoisen vapaan metsästysoikeuden alueilla hyvien kanalintujen metsästysmahdollisuuksien takia.

Koskisi suoraan **140 000 Kanalintujen metsästäjää**

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

METSÄHANHI Suomessa uhanalainen

- Taigametsähanhen keskinen kannanhoitoalue = metsästyssäätelyn populaatiotaso

- Kannankehitykseen reagoitiin metsästyslailla ML 38 §
  - 2010 rajoituksia
  - 2014 -2016 täysrauhoitus
  - 2017 alkaen metsästystä avattu kansainvälisesti sovitun kiintiön perusteella
    - Suomen pesimäkannan elvyttämiseksi on käytetty tiukkoja metsästysrajoituksia.
    - Suomi on käyttänyt vuosittain alle 5 % kansallisesta taigametsähanhikiintiöstä

- Populaatio on elpynyt ja kansainvälisesti sovitussa 60-80 000 linnun kevätkannassa.

Aloitteen vaikutukset

- Uudelleen avattu perinteinen **metsähanhen metsästys Lapissa loppuisi**.

- Tundrametsähanhipopulaatio on kasvussa ja yli 600 000 yksilöä, **metsästys Kaakkois-Suomessa loppuisi.**

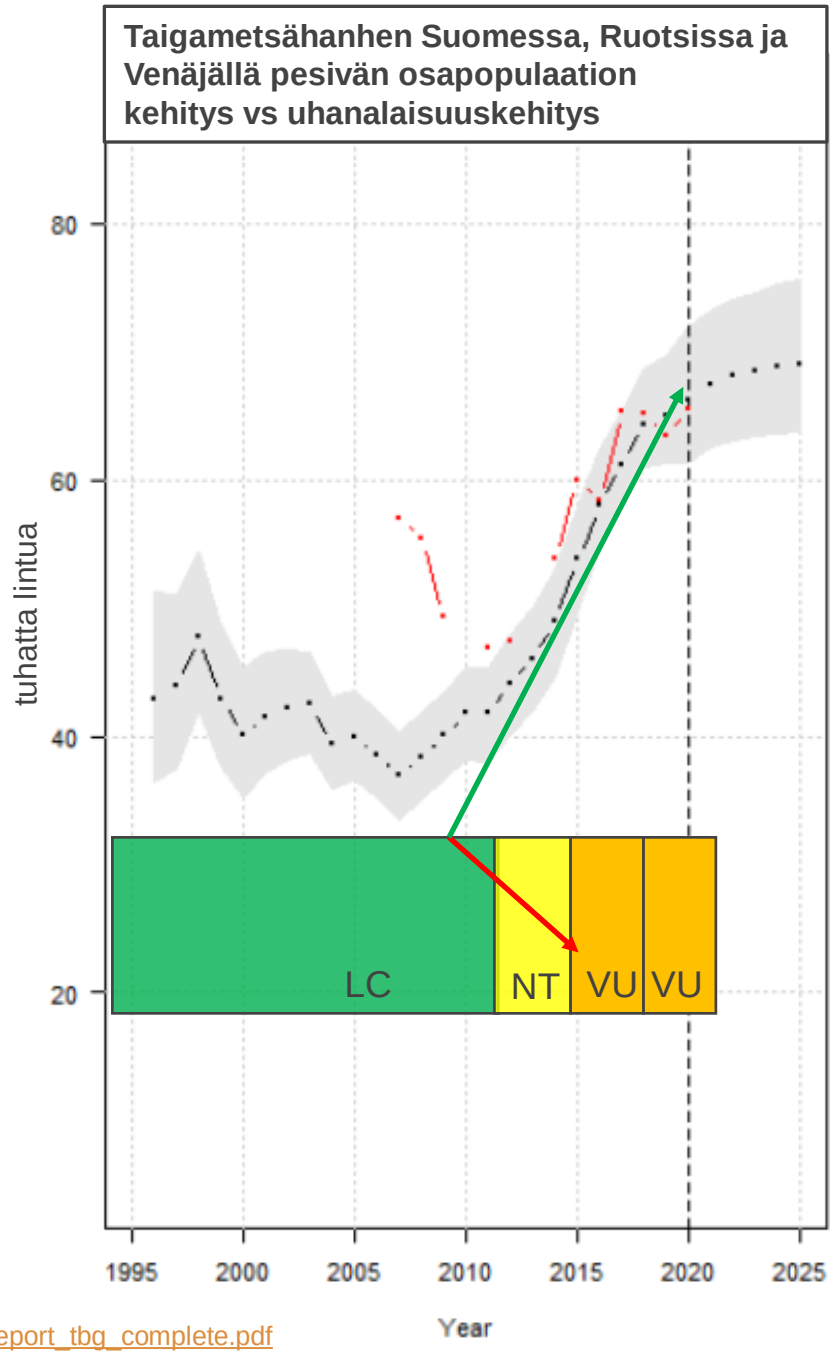

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

https://egmp.aewa.info/sites/default/files/download/population_status_reports/egmp_final_project_report_tbg_complete.pdf

ALOITTEEN PERUSONGELMAT

- Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) ohjeiden mukaan uhanalaisuutta ei tule käyttää suorana perusteena lakimuutoksille.

- IUCN korostaa paikallistason tarkastelua toimivaltaisten viranomaisten toimesta, sillä lajien kestävä hyödyntäminen voi auttaa lajien suojelemisessa.

- Perusongelma: Uhanalaisuus määritetään lajitasolla eikä populaatiotasolla.
  - Laajalle levinneellä lajilla voi olla useita populaatioita. Esimerkiksi toisella mantereella taantuva populaatio voi muuttaa koko lajin vaarantuneeksi. Tämä voisi johtaa tilanteeseen, missä toisella mantereella tapahtuvien muutosten vuoksi Euroopassa ja Suomessa elinvoimaisen lajin metsästys tulisi kieltää. TEERI on hyvä esimerkki.

- Suomea laajemmat luokitukset soveltuvat vain muuttaville lajeja, ja niidenkin osalta luokituksen hallinnolliset rajaukset eivät sovi yhteen populaatioiden muuttoreittien kanssa. Paikkalintujen osalta kansainvälinen ulottuvuus ei toimi.

ALOITTEEN PERUSONGELMAT

- Uhanalaisuusluokitus on usein ristiriidassa todellisuuden kanssa populaatio/kannanhoitoaluetasolla
  - Esimerkit
    - Metsähanhi yms

- Kansalaisaloite tarkoittaa metsästysrajoitusten päätöksenteon siirtämistä etujärjestöille

- Maailman ja Euroopan tasolla BirdLife hallitsee lintulaskennoista kerättyä dataa ja näin heidän aineistoistansa tehtävä uhanalaisuusluokitus ratkaisisi kuuluuko jokin riistalaji rauhoittaa Suomessa.

- Arvioinnissa käytetty data sekä arviointiryhmät, sekä niiden kokoonpano tai tarkoitusperät, eivät ole avoimia ja läpinäkyviä, kuten hyvään hallintoon kuuluu.

METSÄSTYSLAIN MUKAINEN SÄÄTELY TOIMII

- Metsästyslain 38 § on käytetty laajasti metsästyksen rajoittamiseen
  - Kielletty punasotkan, tukkakoskelon ja haahkan syysaikainen metsästys.
  - Allin metsästys kielletty sisämaassa ja merialueilla 5 linnun päiväkiintiö

- Taantuneiden vesilintujen osalta on jo vuosia suositeltu pidättäytymään metsästyksestä ja niiden saalismäärät ovat pääsääntöisesti pieniä.

- Metsähanhen metsästys avattiin Lapissa 6 vuoden rauhoituksen jälkeen viikon metsästysajalla ja yhden linnun vuosikiintiöllä. Itäisessä Suomessa on saanut pyytää läpimuuttavaa runsaslukuista tundrametsähanhea loka-marraskuussa rajatulla muuttoreittialueella.
- Merihanhen metsästyksessä 2 linnun vuorokausikiintiö

METSÄSTYSLAIN MUKAINEN SÄÄTELY TOIMII

- Metsäkanalintujen metsästysaikoja on säädelty vuosittain ajantasaisen, noin 1000 lasketun riistakolmion sekä Ylä-Lapissa koirilla tehtävien riekkolaskentojen avulla.
- Metsästysaikaa tarkastellaan laji- ja aluetasolla vuosittain.
- Vuosina 2016–2017 metsäkanalintujen kannanvaihtelun aallonpohjassa rajoitukset olivat voimakkaita. Esimerkiksi teerellä ja pyyllä oli alueellisia rauhoituksia.
- Riekon osalta eteläiset alueet ovat olleet jo pitkään rauhoitettuja ja vain pohjoisessa on sallittu metsästys ja sekin varsin rajoitettuna.
- Viime vuosina pitkät metsästysajat ja urosteeren ja -metson perinteinen latvalinnustus on voitu sallia laajoilla alueilla metsäkanalintujen hyvän tilanteen vuoksi.

TAANTUVIEN VESILINTUJEN RIISTATIETOA JA SÄÄTELYÄ TULEE KEHITTÄÄ

- Vesilintulaskentoja tulee edelleen parantaa, erityisesti Suomen harvaanasutuilla alueilla hyödyntäen nykyaikaisia menetelmiä, kuten lentolaskentoja.

- Nykyinen vesilintujen seuranta painottuu Etelä-Suomeen ja reheville vesille, eikä siten anna luotettavaa kuvaa koko Suomen vesilintukannoista.

- Tutkimukselle on varattava tähän riittävät resurssit.

HELMI ELINYMPÄRISTÖOHJELMAN TAVOITTEET 2021-2030

HELMI-ELINYMPÄRISTÖOHJELMA

Lintuvesien ja -kosteikkojen kunnostus ja hoito

Uhanalaisia ja taantuneita vesi- ja rantalintukantoja vahvistetaan lintuvesiä ja -kosteikkoja kunnostamalla, turvaamalla lintujen pesimärauha sekä tarjoamalla muuttolinnuille ruokailu- ja levähtämismahdollisuuksia.

TAVOITTEET

Kunnostetaan SPA-alueita (EU:n lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita) ja muita suojelualueverkoston arvokkaita lintuvesikohteita

200 kpl

Perustetaan ja kunnostetaan suojelualueverkoston ulkopuolisia lintukosteikkoja

500 kpl

Huolehditaan kunnostettujen kohteiden hoidosta kunnostuksen jälkeen ja uusitaan tarvittavilta osin kunnostustoimenpiteet Helmi-kauden aikana.

100 kpl

Käynnistetään vieraspetojen tehopyynti osalla kunnostetuista SPA-kohteista

70 kpl

Täydennetään linnuston rauhoitus- ja levähdysalueiden verkostoa vapaaehtoisin toimintamallein

150 kpl

METSÄSTÄJIEN LUONNONHOITO PARANTAA RIISTALINTUKANTOJA

- 300 000 metsästää perheineen omistaa puolet Suomen yksityismaista
- Metsästäjät ovat vuosikymmenien aikana kunnostaneet ja perustaneet noin 2 500 kosteikkoa vesilintujen hyväksi ja pyytäneet vuosittain noin 200 000 vieraspetoa.
- Metsästäjillä on halu parantaa vesilintujen elinympäristöjä Helmi elinympäristöohjelman antamin keinoin, johon vihdoinkin saatiin riittävästi resursseja.
- Riistametsänhoito on tulossa osaksi metsänhoidon menetelmiä.
- Nyt ei ole aika romuttaa hyvin alkanutta yhteishenkeä ympäristöhallinnon, riistahallinnon ja maaseudun toimijoiden välillä eikä viedä avaintoimijoiden motivaatiota tehdä työtä suomalaisen luonnon ja riistan vuoksi

KANSALAISALOITTEEN EHDOTUS HYLÄTTÄVÄ

- Eri riistalajien metsästyksen rajoitustoimepiteistä päättämisen tulee olla jatkossakin demokraattisen järjestelmän, kansanedustajien ja julkisen hallinnon tehtävä, joka perustuu parhaaseen saatavilla olevan ajantasaisen riistatiedon käyttöön.

- Tällä turvataan laajat metsästyksen hyvinvointivaikutukset ja varmistetaan metsästäjien sitoutuminen vapaaehtoiseen tiedon tuottamiseen metsästyssäätelyn perustaksi.

- **Kansalaisaloitteen ehdotus on hylättävä.**